

کاژین خوزنده:

ياريزانى تۆپى دەستى يانەى وەرزىشى قەلەى تورکمانى

پر بەدلّ حەز دەگەم رۆژیک له رۆژان هەلبژاردەى کوردستان دابەرزی

شارى ئاکرىڭ خاوەنى چەندىن كچه ياريزانى بەتوانايە له ياربيەكانى تۆپى دەست كە جىگەى دەستيان ديارە لەم ياربيە لەسەر ئاستى كوردستان و عىراق، كاژين خوزنده تەها يەككە له كچه ياريزانه هەرە بەتواناكانى تىپى تۆپى دەستى يانەى قەلەى تورکمانى هەلبژاردەى تۆپى دەستى كچانى عىراق و خاوەنى ئاستىكى بەرزى يارىکردنە له يارى تۆپى دەست. كاژين لەدايك بووى سالى ۱۹۹۲ى شارى ئاکرى-يەو دەرچووى پەيمانگای وەرزىشى هەولپىرە و خاوەنى چەندىن ئەنجامى شايستەپە لەگەل يانەكەى له ئاستى كوردستان و عىراق، ئىمەش له نزيكەوه بۆ ئاشنابوون بە ژيانى وەرزىشى ئەو خانمە وەرزىشوانە چەند پرسيارىكمان ئاراستەى كردو بەمجۆرە وەلامى پرسيارەكانى گۆفارى گولان-ى داپەوه.

ديمانە: کارزان کانهى

* چۆن بوو خۇت لە نىۋ دۇنياي يارى تۆپى دەستى دۇزىيەو؟

- يارى تۆپى دەست ھەزىكى مىندالىم بوو، يېشىتر من يارىزاني بادمىنتۇن بووم، دواى ئەوھى راھىنەرەكەم ھانىبىدام كە يارى تۆپى دەست ئەنجام بەدم، سوپاس بۇ خواى گەورە تۈانىم خۇم لە نىۋ دۇنياي ئەم يارىيە بە باشى بېينمەوھ.

* ئاستى يارى تۆپى دەستى لە كوردستان چۆن دەپىنى؟

- ۋەكو ئاست، من ناتوانم بلىم يارى تۆپى دەست مردووھ، چۈنكە لە يارىيەكانى تر باشتەر لەكوردستان.

* ھەست ناكەى بەھۆى كەمى كوردنەوھى پالەوانىيەتى ئاستى كچان ۋەكو پۆرىست

نېيە؟

- نەبوونى پالەوانىيەتى نەك تەنيا ئاستى يارىزان، بەلكو ھەست و ھەزى يارىزانان كەم دەكات كە گەورەترىن بەرەستە بۇ پېشۋەچوونى ئاستى يارىزان.

* چى بكرىت باشە بۇ باشتربوونى رەوشى ئەم يارىيە؟

- بۇچوونى من ئەوھىيە كە پالەوانىيەتى بكرىتەوھ بۇ يارىزانان و ھەرھىچ نەيىت سالانە ھەول بدىر ۲بۇ ۳ پالەوانىيەتى ئەنجام بدىر، تا ئاستى يارىزانان باشتربىت و بەرەوېش بچىت، ئەو كاتە ئاستى يارىزانىش دەچتتە قۇناخىكى باشتەر.

* گرتى ئەم يارىيە زياتر لە چىدا دەپىنى؟

- گرتى ھەرە گەورە لەم يارىيە نەبوونى ھۆلى تايبەتە بەم يارىيە. لەم ھەولېرە گەورەيە كە پايتەختى كوردستانە، تەنيا يەك ھۆل ھەيە، ئەوېش ھەموو يارىيەكى لەناو ئەنجام دەدەن، ئەوھش گرتىكى گەورەيە بۇ يارىزانان، بۇيە پېوستە لە دواى قەيرانى دارايى كېشەى ھۆلى تايبەت چارەسەر بكرىت. بە برواي من ئەو سەردەمە نەماوھ ۋەكو جارن كە بلىن لەبەر كۆمەلگە كچ روو لە ۋەرزىش ناكات، بگرە رېزىيەكى باشى كچان لەبواری ۋەرزىش كاردەكەن، بەلام زەحمەتى لەوھىيە كەوا كاتىك كچ دەپىنىت ۋەرزىش ھىچ سوودىنكى بۇى نېيە، بۇيە لىنى دوورەكەوئەتەوھ. من باسى خۇم دەكەم، جگە لە ۋەرزىش دوو كار ئەنجام دەدەم، چۈنكە ۋەرزىش بژىوى ژيانم دابىن ناكات، ئەوھش گرتتە بۇ ۋەرزىشكاران.

* خەونى ۋەرزىش لە ژيانى يارىزانىت چىيە؟

-بەرنامە و پلانم بۇ داھاتوو ئەوھىيە واز لە ھەموو كارىك بىنم و خۇم زياتر تەرخان بەكەم بۇ بواری ۋەرزىشى، بۇ ئەوھى خزمەتى زياتر بە ۋەرزىشى كوردستان بەكەم.

* بەھىواى ئەوھ نىت ھەلېژاردەى كوردستان بەشدارى لە پالەوانىيىكى نىۋدەولەتى بەكات؟

- من ئىستا لە رىزى ھەلېژاردەى عىراقم، برىار وابوو بەشدارى لە پالەوانىيىتى رۇژناواى ناسيا بەكەم، بەلام بەھۆى پىنەدانى مۆلەت لە كارەكەم نەمتوانى بەشدارى لە پالەوانىيەتتەيەكە بەكەم، من بۇ ھەلېژاردەى عىراق يارى بەكەم، چۆن بۇ كوردستان يارى ناكەم، پر بەدل ھەز دەكەم رۇژىك لە رۇژان ھەلېژاردەى كوردستان دابەرزى و مئىش يەكەك بەم لە يارىزانانى ھەلېژاردەكە.

* خانەوادەكەت تا چەند ھاوكارتن بۇ ۋەرزىشكردن؟

-ئەگەر خىزانەكەم ھاوكارم نەبوونايە، من نەمدەتوانى تا ئىستا بەردەوام بەم لە كارى ۋەرزىشى، بەتايبەتى بابم و ئىستاش ھاوسەرەكەم و خەزورم كە زۇر ھاوكارم.

* چۆن بوو پۆرىنىت بە يانەى قەلاى كچان كرد؟

- لەبەر ھەلۋەشانەوھى تېپى تۆپى دەستى كچانى ئاكرى و ھەرۋەھا گرنكى پىدانى بەرپۆھەرى يانەى قەلاى توركمانى بە ۋەرزىشى كچان بەتايبەت تۆپى دەست من رووم لەم يانەيە كرد و زۇرىش لىنى ناسوودەم.

* ماوھەكە كاپتنى يانەى ئاكرى بووت، چۆن بوو رىزى يانەكەت جېھىشت؟

-من تا مردنم شانازى بە يانەى ئاكرى دەكەم، چۈنكە يانەى دابكە و ھەرۋەھا شوئىنى پېشكەوتنى من بووھ.

* ھىچ يانەيەك داواى گرېبەستى لى نەكردووت؟

-زۇر يانە ھەبوو كە داواى گرېبەستىيان لىم كردووھ، بەلام من يانەى قەلام ھەلېژارد، ئەم يانەيەم پىباش بوو.

* پېشنىارت بۇ لايەنى بەرپرسى ۋەرزىشى چىيە؟

-ھەموو جارېك گلەبىمان كردووھ ئىستاش گلەبى دەكەين لەبەر نەبوونى پالەوانىيەتى و گرنكى نەدان بە ۋەرزىشى كچان، تەكادەكەم با بەس بىت نووستن.

* چىت ماوھ لە كۆتايىدا بىلېتى؟

-زۇر سوپاسى گۇفارى گولان دەكەم بۇ ئەم ھەموو خزمەتكردنە بە بواری ۋەرزىشى كە لەسەرجم شارە جىاوازەكان ۋەرزىشكاران بەسەردەكاتەوھ. سوپاس بۇ برا پېشەمەرگەكانمان كە ئىمە لە ساىەى ئەوان دقتوانىن درېژە بە كاروانى ۋەرزىشى خۇمان بدەين.

رؤنالدینهۆ هه لېژاردیهکی
ئهمریکای باشوور بۆ
بردنهوهی جامی جیهانی ۲۰۱۸
ده پالیۆیت

بالۆتیلی دلخۆشه به بانگهێشت نه کردنی

ماریۆ بالۆتیلی هێرشبهری ئیتالی یانهی نیسی فهرهسا دلخۆشه بهوهی بانگهێشتی ریزه کانی هه لېژاردیهی ولاته کهی نه کراوه. بالۆتیلی گولکاری ئیتالی دواي بلاو کردنهوهی لیستی هه لېژاردیهی ولاته کهی بۆ یارییه کانی پالۆتته کانی جامی جیهانی ۲۰۱۸ و بانگهێشت نه کردنی، گرتی: زۆر دلخۆشم بانگهێشت نه کراوم، چونکه ده مهوێت به باشی نامادهم بم و نهو کاته خزمهتیکهی باشی هه لېژاردیه کهم بکهم، ههچ کاتیکهش ناتومێد نابم. گولکاری سازۆری دواي گواستنهوهی بۆ خولی فهرهسا، له گهڵ یانهی نیسی نهم ولاته توانیهوهی ناستیکهی باش پێشکەش بکات، بۆیه پێشبینی ده کرا بانگهێشتی هه لېژاردیهی ولاته کهی بکریت.

گوارديئولا سزاي ياريزانه كانى دەدات

بەزۆر ناچارمان دەكات ژەمەكان بەدەكەو بەخۆين، ئىنتەرنېت و تەننەت 3G يىشى قەدەغە كەردو و بە تەواوى لە جىهان داىپرېيون، ئەمەش بەمەبەستى ئەو يە ياريزانه كان لە ئىنۇ خۆياندا پىئەندىيەكى باشيان ھەيىت و گىيانى ھاركارى و گونجاندنيان زياترېيت.

پىپ گوارديئولا بە كارھىنانى ئىنتەرنېت لە ياريزانه كانى قەدەغە دەكات، ئەمەش پاش شىكستى يانە كەيان بەرامبەر تۆتھام. لە ياريزانه كانى ھەفتەى رابردوو پريمەرليگدا مانجستەر ستى توشى يەكەم شىكستەت، لەو ياريزەى تۆتھام بە دوو گۆلى بىج وەلام لىي بردو. دواى ئەو ئەنجامە گوارديئولا بە كارھىنانى ئىنتەرنېتى لە كەمپى مەشقە كانى يانە كەى قەدەغە كەرد. زابالىتاي ياريزانى ستىزن لەو بارەى ھەوتى: ئەو

رۇئالدىنھۆ ئەستېرەى پىشوى ھەلبۇزاردەى بەرازىل و يانەى بەرشەلۆنە پىئوايە ھەلبۇزاردەى ئەرژەنتىن بەرەبەرەى لىو مىسى دەتوانىت بىتتە پالەوانى مۇندىالى ۲۰۱۸ كە برىاردەى لە ولاتى رۇوسىا بەرپىئە بچىت. ئەستېرە بەرازىلەى كە لە لىدوانىكىدا بۇ دەزگاكانى راگەياندن گوتى: لىو مىسى ياريزانىكى نايابە و ھەلبۇزاردەى ئەرژەنتىنەى ھەلبۇزاردەىكى زۆر بەھىزە، ئەوان دەرفەتتىكى گەورە لە بەردەستىاندا بە بۇ ئەو بەتوان شادى بەخەنە دلى ھەوادارايانە ھەو مۇندىالى ۲۰۱۸ بەدەست بىنن لە ولاتى رۇوسىا. ھەلبۇزاردەى ئەرژەنتىن لە پاش مۇندىالى ۱۹۸۶ ھەو تائىستا تۋانىويەتى دووجار خۆى بگەيەنتىەى يارى كۆتايى مۇندىال لە ھەردوو جارەكەشدا بەرامبەر ھەلبۇزاردەى ئەلمانىا دووجارى شىكست بوو.

بەھۇى گىرقتى لەگەل ياريزانان راھينەرەكەى زاخۇ دوورخرايەوہ

تەنيا دوای ئەنجامدانى دوو يارى لە خولى ناياىى يانەكانى
عيراقى دەستەى كارگىزى ئەنجامى دەستەى راھينەرانى
يانەكەى بەدل نەبوو، بۆيە بە رىككەوتنى ھەردوولا،
عيسام ئەحمەد و ئەحمەد والى لە پۇستى راھينەرايەتى
يانەى زاخۇ دوورخراەوہ كە نەيانتوانى ھاندەرانى يانەى
زاخۇ دلخۇش بەكن. لەبارەى دوورخستەوہى دەستەى
راھينەرانىش عەبدولەھاب بارزانى سەرۆكى يانەى
وہرزىشى زاخۇ بە گۇقارى گولانى راگەياند: «ھەرچەندە
ئىمە ئەمسال ئەم راھينەرەمان ھىناوہتە ريزى يانەكەمان بۇ
ئەوہى بە فەرمى سەرپەرشتى مەشقى تىبەكەمان بكات
لە خولى ناياىى يانەكانى عيراقى، بەلام بەھۇى گىرقتى
لەگەل ژمارەيەك لە ياريزانان و ئەنجامى تىبەكەشمان لە
دوو يارى رابردوو كە وەكو پۆيۆست نەبووہ لە دەستپىكى
خولەكە، بۆيە بە رىككەوتنى ئىمە وەكو دەستەى كارگىزى
و دەستەى راھينەرانى پىشوو برياريماندا ئەوان لە پۇستى
راھينەرايەتى دەست بگىشەوہ». لە بارەى ديارىكرەنى
ستافى راھينەرانى نوئ، عەبدولەھاب گوتى: «ئىمە
بە فەرمى بۇ وەرزى ئەمسالى خولى ناياىى عيراقى
لەگەل راھينەرى رۇمانى بەناوبانگ ماريان كۇچيرۇنى
وەكو راھينەر گىرپەستمەن كردووہ ماريان ماريكاش
وەكو ياريدەدەر لەگەلى كاردەكات.» لەبارەى بىرى

گرپەستەكەشيان سەرۆكى يانەى زاخۇ گوتى:
«گرپەستى ئەوان تەنيا ۹۰مىليۇن دىنارە بۇ
ئەم وەرزه تاكو كۇتايى خولەكە.» لەبارەى
ھىنانى ياريزانانى پىشەگەرىش
عەبدولەھاب بارزانى گوتى:
«ئىمە بريارى ئەوہمان نەداوہ ئەم
راھينەرە ھىچ ياريزانىك لەگەل
خۇى بەھىت، ھىچ ياريزانىكىش
ناھىتىن بۇ ريزى تىبەكەمان،
چونكە ياريزانانى ئىمە
تەواون و گىرقتان نىبە.
بەھىواى ئەوہىن بتوانين
ئاستى يانەى زاخۇ
بەرزىكەينەوہ.» جىگای
وہبەرھىنانەوہىبە كەوا بۇ
ماوہى ۱۰ رۇژ يانەى
زاخۇ كەمپىكى مەشقى و راھىنان
و چەند يارىبەكى دۆستانەى لە
ولانى ئەرمىنيا ئەنجامداوہ لەسەر
دەستى ستافى پىشوى راھينەرانى
شارى بەغدا.

پىشمەرگەى ھەولير كۆمە ئەكەى بە بەھيز دەزانى

پىشمەرگەى ھەولير ئەمسال جياواز لە سالان بە ستافىكى راھينەرى تازەى شارى ھەوليرەوہ دەجىتە نيو كىبىركىيەكانى
وہرزى نوئى خولى ناياىى يانەكانى كوردستان كە برپارە لە مانگى داھاتو يارىبەكانى بە شىوازى دوو كۆمەلە بەرپۆبجىت،
لەگەل ئەوہى كورانى پىشمەرگە وہرزى رابردوو بە سەركردايەتى سەمير بابو شەرى بەدەستھىنانى نازناوہكەيان دەكرد،
بەلام دواجار بە پلەى دووہى خولەكە رازى بوون، ئەمسالىش يانەى پىشمەرگە سەرپەرى نوئ كردەوہى گرپەستى
ژمارەيەك لە ياريزانانى يانەكە، ژمارەيەك ياريزانىشى لە يانەكانى دىكەوہ ھىناوہتە ريزى تىبەكەى بۇ زياتر پارىزگارىكردن
لە ئەنجامەكانى وہرزى رابردوو، لەم بارەشەوہ نىھاد عادل جىگرى سەرۆكى يانەى وہرزىشى پىشمەرگەى ھەولير بە گۇقارى
گولانى راگەياند «خۇئامادەكارىبەكانمان بەردەوامەو كەمپىكى مەشقمەن لە شارى دھوك ئەنجامدا بۇ ئامادەكارى باشتەر
و رەخساندنى كەشىكى باش بۇ ياريزانانمان، ئەمسالىش تاكو ئىستا گىرقتىكى ئەوئۆمان نەھاتۆ تەپىش بۇ ئەوہى نەوتوانين
كارەكانمان بە باشى بەرپۆبەھين، ستافىكى تازەشمان ھىناوہ لە راھينەران و بەم ستاف و راھينەرەنە دەتوانين كارى باش
بەھين.» نىھاد گوتىشى: «گىرقتى دارايىمان ھەيە، بەلام لە پارسال باشتەرىن و دەتوانين مووچەكانيان داھين بەكەين و
ھەوليش دەدەين پىش دەستپىكى خول بەشى يەكەمى گرپەستەكانيان پى دەھين، چونكە گرپەستەكان نزيكەى ۳۵۰مىليۇن
دىنارە و پارەش قەرزارين و ئىمە سەر بە وەزارەتى پىشمەرگەين و ماوہى زياتر لە سالنك و ۴ مانگە ھىچ پە پارەيەكمان
وہرنە گرتووہ لە وەزارەت.» لەبارەى كۆمەلەكەشيان گوتى: «كۆمەلەكەمان زۇر بەھيزە، بەلام ھەول دەدەين لە چوارگۆشەى
زىرپىن نەيبىنە خواروہ، چونكە تىبەكەمان تىپىكى باشە و چەند سالنكە ئەنجامى باشمان بووہ.»

كەركوك دەستی بە ئامادەكاری كردوو

یانهكە كە پیشووتر لە دەرەوی كەركوك یارییان كردوو، ئەوانیش هەریەك لە یاریزانان (عەلی سیروان و چۆمان عومەر لە یانەی گازی باکور، بەرهم بەهادین لە یانەی هەندرین، رامیار ئەحمەد و شوێرش یوسف و راستگۆ فەریق و سەیف حوسین لە یانەی سۆلاف و ئیدریس هونەر لە یانەی ئاللتون كۆپری)، لە گەڵ یاریزانێکی پیشەگەری ئەفریقی بەناوی مالمۆ سەندای، هەولیش دەدەین بەم یاریزانانە و یاریزانەکانی پیشووترمان ئەنجامێکی گەوره بە دەست بهێنین بۆ شاری كەركوك، بریاریشە بۆ زیاتر زانینی ئاستی یاریزانەکانمان چەند یارییەکی دۆستانەیی ئامادەكاریش ئەنجام بدەین.

ماوەی یەك هەفتەیە كورانی كەركوك بە سەرکردایەتی دارەوان قادری راهینەر، دەستیان بە یەكە مەشقییەکانی خۆیان كردوووە بۆ ئەوەی لە مانگی داهاوو بتوانن ئەنجامێکی گەوره لە خولی نایابی یانەکانی كوردستان دەستەبەر بکەن، بۆ ئەم مەبەستەش كەركوك ئەمسال جیاواز لە سالان، پشتی بە ژمارەیهك لە یاریزانانی شارەكەیی بەستوووە بۆ ئەوەی بتوانن ژمارەیهكی گەوره بێت لە خولی نایاب، لە بارە ئامادەكارییەکانی تیپەكەش دارەوان قادر بە گۆفاری گولانی راگەیاندا: «ئامادەكارییەکانمان هەر چەندە دواكەوتوو، بەلام ماوەی چەند رۆژێكە یەكە مەشقییەکانمان بە بەشداری ژمارەیهك لە یاریزانانی كۆن و تازه دەست پێكردوو، بەهیبوای ئەوەشین بتوانین ئامادەكاری پێویست بکەین و ئەنجامیشمان دلخۆشكەر بێت بۆ هاندەران و یاریزانان و دەستەیی كارگێڕیمان، ئەمسالیش پێكهاڵەیهكی باشمان هەیە و حەوت یاریزانی شاری كەركومان هیناوتەوه ریزی

